

DĖL PAVOJINGŲ ATLIEKŲ IDENTIFIKAVIMO IR KLASIFIKAVIMO METODIKOS

Išanalizavę Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymų „Dėl Pavojingųjų atliekų identifikavimo ir klasifikavimo metodikos patvirtinimo“ (toliau – metodikos projektas) ir „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. 217 „Dėl Atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ (toliau – ATT pakeitimo projektas) projektus, teikiame pastabas šiems projektams:

1. Pagal metodikos projektą, augalų apsaugos produktų pakuočių, išskalautų pagal Augalų apsaugos produktų saugojimo, tiekimo rinkai, naudojimo taisyklių nuostatų reikalavimus, atliekos klasifikuojamos kaip pavojingosios (15 01 10*), jeigu neatliekamas pakuočių atliekų pavojingųjų savybių vertinimas pagal Metodikos III etapą. Atkreipiame dėmesį, kad kasmet Lietuvos ūkiuose susikaupia per 300 tūkst. kg plastiko pakuočių, remiantis šia metodika ir įprasta vartotojų elgesio praktika tikėtina, kad visas šis srautas nepasieks perdirbimo ir bus panaudotas energijai gauti. Žr. schemą, kurioje matyti, kad ES valstybėse šis srautas yra perdirbamas, nepaisant klasifikavimo, tačiau išskalautoms pakuotėms taikomi pavojingų atliekų tvarkymo reikalavimai yra nepagrįsta logistinė ir administracinė kliūtis. Pagal šiuo metu galiojantį teisinį reglamentavimą atliekų turėtojas atsako už atliekų identifikavimą ir jų priskyrimą prie pavojingųjų ar nepavojingųjų atliekų. Tai reiškia, kad kiekvienas ūkis, kuriame susikaupia nors 1 kg augalų apsaugos produktų pakuočių atliekų, norėdamas prisidėti prie aplinkos apsaugos ir atliekų perdirbimo, teisingai ir atsakingai tvarkydamas savo ūkyje susidarančias augalų apsaugos produktų pakuočių atliekas turės mažiausiai du kartus per metus surinkti pakuočių atliekų mėginius, t. y. užsisakyti pakuočių malimo paslaugą, atlikti šių mėginių pavojingumo užsienio laboratorijoje tyrimus ir tik gavus rezultatus atliekas priduoti atliekų tvarkytojui.

Pažymime, kad norint užtikrinti tyrimų teisingumą, svarbu, kad reikalaujami laboratoriniai tyrimai būtų atliekami akredituotose arba palyginamosiuose tyrimuose dalyvaujančiuose laboratorijose. Šiuo metu tokių laboratorijų Lietuvoje nėra. **2016 metais Aplinkos apsaugos agentūros užsakytoje Atliekų tyrimų (identifikavimo) laboratorijos įrengimo poreikio nustatymo ataskaitoje rekomenduojama nevykdyti ir atsisakyti tokių brangių tyrimų.** Kadangi tokių laboratorijų Lietuvoje nėra, ūkininkai, norėdami pagrįsti, kad jų atliekos yra nepavojingos, teisingai išskalavę pakuotes, pakuočių atliekų mėginius turės siųsti į kitas šalis, kuriose tos laboratorijos egzistuoja. Tikėtina, kad norėdami grąžinti savo ūkiuose susidarančias pakuočių atliekas į perdirbimą ūkininkai susidurs su teisės aktų pažeidimo rizika. Šiuo metu galiojantys teisės aktai reglamentuoja, kad pavojingos atliekos susidarymo vietoje gali būti laikomos ne ilgiau nei puse metų, nepavojingos – metus. Esant tokioms aplinkybėms atliekų pavojingumo įvertinimas gali užtrukti, kadangi mėginiai būtų siunčiami į užsienį. Manome, kad tai neskatina atliekų turėtojų teisingai tvarkyti atliekas, be to tai ne tik ne ekonomiška, bet taip pat ir neprisideda prie plastiko perdirbimo tikslų.

Daugumoje ES valstybių narių tuščios ir išskalautos pakuotės pagal nutylėjimą laikomos nepavojingomis pakuočių atliekomis. Žr. Direktyvą 2008/98. **Direktyva 2008/98 skatina**

aukštos kokybės perdirbimą ir šiuo tikslu taiko atskiro surinkimo sistemas ten, kur tai techniškai, aplinkos požiūriu ir ekonomiškai realu ir tinkama, norint atitikti reikalingus atitinkamų perdirbimo sektorių standartus. Žr. 2008/98 11 str. Be to, Jungtinių Tautų Maisto ir žemės ūkio organizacija (FAO) rekomenduoja išplautas pakuotes klasifikuoti nepavojingomis. Manome, kad parengta Pavojingų atliekų identifikavimo ir klasifikavimo metodika ne tik neskatina atliekų perdirbimo, bet augalų apsaugos produktų pakuočių atveju skatina šias pakuotes priskirti pavojingoms ir nesivadovauti žiediškumo principais.

Siūlome remtis kitų ES valstybių praktika ir išskalautas augalų apsaugos produktų pakuotes pagal nutylėjimą klasifikuoti nepavojingomis atliekomis.

2. ATT pakeitimo projekto 14² punktu leidžiama augalų apsaugos produktų atliekas išpilti į kanalizaciją. **Kategoriškai nesutinkame su pasiūlymu augalų apsaugos produktų atliekas išpilti į kanalizaciją.** Augalų apsaugos produktų saugos duomenų lapuose, paruoštose pagal REACH reglamento II priedą, paprastai nurodomos tokios atsargumo priemonės: neišleisti į kanalizaciją, vengti pateikimo į paviršinius ir gruntinius vandenis. Augalų apsaugos produktų pakuotės yra skalaujamos darbinio tirpalo ruošimo metu ir nuoplovos sunaudotos pakuotėms skalauti yra sunaudojamos kaip darbinis tirpalas. Svarbu pabrėžti, kad tinkamas pakuočių skalavimas išsprendžia / nesukelia net kelių aplinkosauginių problemų ir leidžia išvengti galimos taškinės taršos, pervežant neišskalautas pakuotes. Pakuočių džiovinimo metu susidaręs labai nedidelis vandens kiekis gali būti pridudamas licencijuotam pavojingų atliekų tvarkytojui arba pagal nustatytą metodiką kompostuojamas taikant bioremediacijos metodą (kompostinės talpos užpildas 50 proc. smulkinti šiaudai, 25 proc. durpių ir 25 proc. viršutinio dirvožemio sluoksnio, negalima naudoti dirvožemio iš ekologinio ūkio, kur naudojami vario junginiai), substratas keičiamas kas 5-8 metai, 1000 l užteršto vandens (pakuočių džiovinimo metu susidaro 100 – 1000 kartų mažiau) pakanka 2m³ substrato. **Atsižvelgus į tai, siūlome ATT pakeitimo 14² punktą patikslinti, nurodant, kad augalų apsaugos produktų pakuočių skalavimui naudotas vanduo sunaudojamas kartu su darbinio tirpalu, pakuočių džiovinimo metu susidaręs skystis gali būti tam skirtoje vietoje ir laikantis rekomendacijų kompostuojamas arba atiduodamas licencijuotam pavojingų atliekų tvarkytojui.**

PRIDEDAMA:

1. Informacija apie augalų apsaugos pakuočių klasifikavimą ES valstybėse, schema, anglų k. 1 lapas;
2. Ištrauka iš augalų apsaugos produktų pakuočių 2022 m. Benaki fitopatologijos instituto laboratorijos tyrimo ataskaitos, anglų k., 10 lapų.
3. Prancūzijos sistemos ADIVILOR pristatymo skaidrės, kurios buvo pateiktos INC-2 dėl plastikų sutarties, anglų k., 16 lapų.

Direktorė

Zita Varanavičienė